

เทศน์เช้า วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒

พระอาจารย์สงป มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ ฟังสัจธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ใดแสดงก็แล้วแต่ในสมัยกึ่งพุทธกาลนี้ ในสมัยพุทธกาลนี้เพราะมันมีตำรับตำราของธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้

“ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ”

เธอจะมีศาสนาเป็นที่พึ่งหรือไม่ ถ้ามีศาสนาเป็นที่พึ่ง เวลาตีความกันๆ ใจ

“เธอจะมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด อย่ามีที่พึ่งอื่นสิ่งใดเลย เธอจะมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด”

ทุกคนก็ปรารถนาจะมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด ทุกคนก็ปรารถนาจะประพฤติปฏิบัติธรรม ทุกคนก็ปรารถนาจะมีคุณธรรมในหัวใจ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป ก็เลิสดัดหาความทะยานอยากในหัวใจของตนใจ เวลาว่านับถือพระพุทธศาสนา มันก็นับถือศาสนา

ศาสนาผีเป็นศาสนาแรกของโลก ศาสนาแรกของโลกเพราะคนมันกลัวผี พอกลัวผีก็สถาปนาผีขึ้นมาเป็นเทพ พอสถาปนาเป็นเทพขึ้นมาก็สถาปนาภิเลสมันขึ้นมาใจ สถาปนาหัวใจของตนขึ้นมาใจ

พอสถาปนาหัวใจขึ้นมามันเป็นผี พอมันเป็นผี มันก็กลัวผีไป พอกลัวผีขึ้นมามันก็กลัวมีความกลัว มีความกลัวเป็นพื้นฐาน มีความกลัวเป็นเจ้าหัวใจ พอมีความกลัวเป็นเจ้าหัวใจ ทำสิ่งใดก็อ่อนวอนขอเขา อ่อนวอนขอเขา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา บุญเพนิวาสนาสุสติญาณ เวลาระลึกอดีตชาติไป ตั้งแต่พระเวสสันดรไป เราเองต่างหากเป็นผู้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ผู้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ผลของเวรของกรรมขึ้นมามันทำให้เราเกิดสูงเกิดต่ำมาในวัฏฏะนั้น

ถ้าในภพภูมิตั้งนั้น ถ้ามีสติปัญญาทำคุณงามความดีขึ้นมา เราก็ได้สิ่งที่ตั้งขึ้นมา ได้เกิดในภพชาติที่ตั้งขึ้นมา ถ้าทำความชั่ว นรกอเวจีขึ้นมา มันทนรกอเวจีขึ้นไป เวลาบาปขึ้นมา มันก็มีความชั่ว มันมีบาปกรรมเกิดมาในหัวใจของตนขึ้นมา

แต่เวลาทำดีทำชั่วขึ้นมา ทำดีทำชั่วขึ้นมาถ้าคนมีคุณธรรมขึ้นมาในหัวใจ มันรู้ผิดชอบชั่วดีพอ ถ้ารู้ผิดชอบชั่วดีขึ้นมา จะรักษาหัวใจของเราไว้

พระพุทธศาสนาสอนเรื่องทาน สอนเรื่องศีล สอนเรื่องการภาวนา

ให้เสียสละทานๆ เสียสละทานคือเสียสละความโลภ ความโกรธ ความหลงในใจของตน เสียสละใจที่ผูกโกรธเขา ใจที่ไปเหยียบย่ำทำลายเขา ใจที่วางแผนขุดหลุมพรางไว้หลอกเขา นั่นนะเสียสละตรงนี้

ถ้ามันเสียสละๆ ออกไป เสียสละสิ่งที่ขุดหลุมพรางไว้หลอกเขา ขุดหลุมพรางไว้ทั้งนั้นนะ ว่านี่เป็นความดีๆ แต่ข้างหน้าหลุมพรางทั้งนั้นนะ มึงมามึงตกลุมพรางตายหมดเลยกว่ามึงจะเข้ามาหาความดีได้ นี่ไง ให้เสียสละอย่างนี้ เวลาเสียสละ เสียสละอย่างนี้ นี่เรื่องของทาน ถ้าเสียสละทาน

ทาน ศีล ภาวนา

เวลามีศีล ศีลคือความปกติของใจ ถ้าใจมันปกติจะบ่มขึ้นมามันจะเป็นสิ่งที่ตั้งขึ้นมา ตั้งขึ้นมาที่ไหน ที่ตั้งงาม เห็นไหม เวลาภัยแล้งมันมีแต่ความแห้งแล้ง มีแต่ความทุกข์ความยาก เวลาฝนน้ำหลาก น้ำหลากมันก็มีมากเกินไป ถ้าฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาลมันมีความดีงามของมันในหัวใจของมัน มันมีความดีงามในพืชพันธุ์ธัญญาหาร มันดีงามในสภาวะแวดล้อม มันดีงามในความเป็นอยู่ของสังคม มันมีความดีงามไปหมดนะ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราพยายามมีสติปัญญาของเรา วันนี้วันพระ พระผู้ประเสริฐ พระผู้ประเสริฐ เราไปวัดไปวาขึ้นมา เราทำบุญกุศลเพื่ออะไรละ

ทำบุญกุศลเพื่อให้จิตใจเราเข้มแข็ง จิตใจเรามีสติปัญญา ให้มันเป็นเอกภาพ ไม่ให้มันโดนกิเลสชักนำมันไป ทำบุญๆ ทำบุญเราเนี่ย ทำบุญขึ้นมา ไปวัดไปวาขึ้นมาไปใกล้ครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านแสดงธรรมๆ ให้เราใกล้ชิดกับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ไม่ให้ไปเที่ยวสำมะเลเทเมา ไม่ให้ไปเที่ยวมหรสพสมโภช ไม่ให้ไปเที่ยวที่ต่างๆ พอไปเที่ยวแล้วมันเพลิดเพลินไปกับมัน ในเมื่อมันเป็นอบายมุขมันก็เป็นอบายภูมิ มันเป็นอบายภูมิๆ

เราไปวัดไปวา คนที่มาจากโลกมันจิตซี้ด มันจิตซี้ดเป็นพรหมจรรย์ แต่ถ้าจิตมันสงบ โอ้โฮ! มันมีความสุขของมันมาก มีความสุขของมันมาก

เรามาวัดมาวาขึ้นมา เราทำบุญกุศลของเรา ทำบุญกุศลของเราให้มันเข้มแข็งๆ ไม่ให้กิเลสตัดหาความทะยานอยากชักนำมันไป ถ้าชักนำมันไป ถ้ามันมีสติมีปัญญาของมัน มันจะเข้าทางจงกรม นั่งสมาธิภาวนา

เราอาบน้ำร้อนต่างน้ำทำหน้าที่การงานกันมาทั้งนั้นนะ เวลาทำหน้าที่การงานขึ้นมาแต่ความเหนื่อยยากทั้งนั้นนะ เวลาเข้าทางจงกรม นั่งสมาธิภาวนา นี่ก็ คือ การทำงานของพระ การทำงานของนักบวช การทำงานของเวไนยสัตว์ที่จะพ้นจากทุกข์ๆ

มนุษย์เราจะพ้นจากทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ

ความเพียรๆ เติบจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เติบจงกรมขึ้นมาบังคับให้เราอยู่ในทางจงกรม นั้นนะ เวลาทางจงกรมขึ้นมา เวลาเราทำหน้าที่การงานอาบน้ำร้อนต่างน้ำมีแต่ความเครียด มีแต่ความทุกข์ความยาก เวลาเติบโตจงกรม นั่งสมาธิภาวนาขึ้นมา ความรู้สึกนึกคิดมันก็ส่งออกไปทั้งหมดเลย มันไปห้วงไปหาไปห้วงแต่หน้าที่การงานของตนนะ มันก็ยังไม่ว่าง นี่ก็ยังไม่ทำ มันส่งออกหมดละ แล้ววิตกกังวลไปหมดเลย

แต่ถ้ามันว่างได้ มันว่างความวิตกกังวลของมันออกไป เห็นไหม นี่ไง ศาสนาพุทธ ศีลสมาธิ ปัญญา

ไม่ใช่ศาสนาผี อ้อนวอนเอาตามสามแยกตามสี่แยก ตามสี่แยกสี่ อ้อนวอนเอาใจ นี่ศาสนาผี พระพุทธเจ้าไม่ให้ถืออย่างนั้น พระพุทธเจ้า เราทำบุญกุศลนะ มนุษย์มีศักยภาพมากกว่าผี เวลาผีมันมาขอส่วนบุญส่วนกุศลนะ เวลาจะออกจากบ้านไปทำบุญ ยืนอยู่ปากประตูเลย เห็นแต่ฝ่าเท้ามันห้อยลงมาเลย “ขอบ้างนะ ขอบ้างนะ”

ถ้าเป็นความจริงๆ นะ นักวิทยาศาสตร์เขาจะวิเคราะห์วิจัยขนาดไหนเขาก็ต้องอยู่ในห้องแล็บของเขา เขาต่อยอดกันมาเป็นรุ่นๆ มา ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจบ จบ ตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” พยานเกิดขึ้นกับโลกแล้ว พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลจบหมดเลย จบ จบ ไปต่อใคร เอาอะไรไปต่อ เห็นไหม

เวลาคุณงามความดี คุณงามความดีในใจอันนั้นนะ ถ้าคุณงามความดี วันนี้อยู่พระๆ วันพระในพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องอริยสัจ ทุกข์ เหตุที่เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ

ถ้าความชอบธรรมๆ ชอบธรรมที่ไหน ชอบธรรมที่มันฆ่ากิเลส

แต่ถ้ามันไปส่งเสริมกิเลส มันไปยกยอปอปั้นกิเลส มันจะไปฆ่ากิเลสที่ไหน เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก็ แหม! จดเลยนะ ๕ ชั่วโมง ๑๐ ปี ๕ ปี มันเอาสติได้ มันไม่ได้เอาธรรมะไว้ มันไม่ได้เอาความสงบระงับนั้นไว้

คนที่ทำความสงบของใจเข้ามาๆ สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง ขณะที่เรากำลังกระทำอยู่ นี่ทำมาจากโลก เวลาทำความสงบของใจเข้ามา เขาบอก “มันเป็นตัวตนนะ มันเป็นสมณะนะ”

ขอให้ผมเถอะ เถียงยังไม่วู้จักความจริงเลย เวลาคนเรามีความสงสัยเราเกิดมาจากไหน ถ้าเราเกิดจากไหน เริ่มต้นในวิทยาศาสตร์มันก็เกิดจากพ่อจากแม่ทั้งนั้นนะ เวลาไปเกิดนั้นแหละ แล้วก็ไปมรณะปัตถ์นั้นนะ นี่เกิดและตาย แต่เวลาธรรมมันเกิดๆ ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจละ มันเกิดที่ไหน เถียงรู้ได้ไหม เถียงไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นเลย เถียงเกิดได้อย่างไร สมมติเถียงมีตรงไหน

ถ้าสมมติเถียงมีขึ้นมา ยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้ามันเห็นสัจจะความจริง เห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง มันจะมหัศจรรย์ของมันขนาดไหน

นี่ไง เวลาเกิดนี้ไม่รู้ ต้องให้พ่อแม่บอกว่าเกิดเมื่อไหร่

นี่ก็เหมือนกัน เวลาธรรมเกิด ๆ บ้างจัดตั้ง สันติปฏิรูปโกขึ้นมา ถ้ามันไม่เกิดขึ้นมา คุณธรรมมันเกิดขึ้นมาได้ยังไง ถ้าคุณธรรมมันจะเกิดขึ้นมา ทำความสงบของใจเข้ามาๆ ถ้าใจมันสงบมันจะเกิดตรงนั้นนะ เพราะอะไร

เพราะที่เวียนว่ายตายเกิดตรงนั้นนะ “ไอ้จิตดวงนี้ที่ไม่เคยตายๆ” ไม่กันนัก “จิตไม่เคยตาย จิตไม่เคยแก่” ไม่กันนัก แต่มันไม่เคยเห็น ไม่เคยรู้จัก มันถือผี ผีเพราะอะไร ผีเพราะมันมีการครอบงำของความรู้สึกของตน มันเป็นสอง

นี่ไง ผู้รู้ สิ่งที่ถูกรู้ ผู้รู้มันแสดงตัวอย่างไร ผู้รู้มันแสดงตัวมันต้องมีสิ่งที่มันถูกรู้ น้ำมันอยู่ในแก้ว มันไม่รู้ว่าน้ำมันอยู่ที่ไหนหรอก มันต้องเติมส้อมันถึงว่ามีน้ำอยู่ในแก้วนั้น นี่ก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีอารมณ์ จิตมันเกิดมาไม่ได้ เวลาอารมณ์ว่างๆ ว่างๆ สอง ไม่มีหนึ่ง ไม่มีหนึ่ง สองทั้งนั้น ถ้ามันสองทั้งนั้นนะ

เริ่มต้นตั้งแต่บาทฐานไม่เข้าสู่สัจจะความจริงในพระพุทธศาสนา ศีล สมาธิ ศีล สมาธิ ปัญญา มรรค ๘

“สมาธิก็ไม่ต้อง อะไรก็ไม่ต้อง ปัญญาอย่างเดียว ปัญญาอย่างเดียว”

ไอ้โฮ! สุดยอด ปัญญาตรรกะ แล้วมันก็จะห่างไกลพระพุทธศาสนาไปเรื่อยๆ เริ่มต้นกันนับถือผี พอนับถือผีบอกมันต่ำต้อย พอมันต่ำต้อยก็เป็นวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ก็ศึกษาทางวิชาการ ศึกษาทางวิชาการก็เอาผืนนั้นไปยึดมันทางวิชาการ แล้วก็อ้างอิงว่าเป็นธรรมะๆ ธรรมะที่ไหน ธรรมะเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไง

พระไตรปิฎกมีไฉ่ ธรรมและวินัยมี ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษามาเพื่อประพฤติปฏิบัติ ปริยัติมีความสำคัญไหม ถ้าเราไม่มีแนวทาง เราปฏิบัติทุกคนปฏิบัติก็กลัวการผิดพลาด ทุกคนกลัวการผิดพลาด แล้วผิดพลาดร้อยเปอร์เซ็นต์

ทุกคนกลัวการผิดพลาดแล้วต้องผิดพลาด เพราะมันมีวิชา เพราะในใจเรามันไม่มีความไม่รู้อยู่แล้ว แล้วพยายามจะเข้าไปทำลายความไม่รู้อันนั้น เข้าไปหาความไม่รู้อันนั้น แล้วไปถอดถอนความไม่รู้อันนั้นนะ แล้วความไม่รู้อันนั้นมันเป็นเจ้าเรือนนะ แล้วเราเข้าไปสู่เจ้าเรือน

มันจะไม่เปลี่ยนปลี่ยนหลอกหลอนเรา มันไม่พลิกแพลงหรือ แล้วจะบอกว่าทำแล้วให้มันถูกต้องตั้งแต่ที่แรกมันเอามาจากไหน

ถ้ามันไม่เอามาจากไหนมันต้องเริ่มต้นเข้าไปเผชิญกับกิเลสค้นหาความทะยานอยากในใจของตน นี่ไง ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทวนกระแส ปัญญา ภาวนามย ปัญญาที่เข้าไปต่อต้าน เข้าไปพิจารณา เข้าไปทวนกระแสกลับเข้าไปค้นคว้าในใจของตน นี่ไง มันถึง ศีล สมาธิ ปัญญา

แล้วถ้ามันเป็นศีล สมาธิ ปัญญา นี่มาจากไหน

นี่มาจากธรรมและวินัย นี่มาจากศาสดา มาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ธรรมแล้ววางธรรมวินัยนี้ไว้ แล้วเราก็ไปศึกษาๆ นะ แล้วก็ไปตัดไปทอนกันนะ

“ศีลก็มีพร้อมอยู่แล้ว สมาธิ สมาธิมีอยู่ดั้งเดิม ปัญญา ปัญญา กำลังคิดอยู่นี่ไง”

มันอยู่นั้นแหละ ตายอยู่นั้นนะ

เริ่มต้น เพราะมันเป็นการอ่อนวอนขอโดยความไม่รู้ตัว ให้กิเลสค้นหาความทะยานอยากขับเคลื่อนไปโดยไม่รู้ตัว เราก็เกิดมาจากความไม่รู้ เกิดมาจากอวิชชา เพราะความไม่รู้จักตัวตนของตน ตนถึงเกิด เพราะไม่มีสติปัญญาเท่าทันตัวเอง ตัวเองถึงเกิด เพราะความพลั้งเผลอเผลอไพลมันถึงเกิด

แล้วพอมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาละ แล้วมันก็เป็นอวิชชาทั้งหมด ไม่รู้ในทฤษฎีนั้นไง ในทฤษฎีนั้นนะถูก แต่เราก็ไปตีความในทฤษฎีนั้น ไม่ตรงกับทฤษฎีนั้นไง ทฤษฎีนั้นเป็นความจริง แต่เราไปตีความเอาตามความพอใจของตนไง

เขาศึกษามาเพื่อให้ประพฤติปฏิบัติ ไม่ใช่ศึกษามาให้ตีความ

ถ้าตีความนะ ใ้พวกใต้พวกที่มันดีกว่าเอ็งอีก ยิ่งนักการเมืองหาเสียงด้วย ถ้านักการเมืองหาเสียง โอ้โฮ! มันโฆษณาชวนเชื่อเต็มที่เลย เดี่ยวทำให้ๆ ทำให้ๆ แล้วมันก็ตายหมด

แต่ถ้าความจริงของเรานะ ใครมีอำนาจวาสนาขนาดไหน เราเป็นชาวพุทธนะ พุทธมามกะ เรามาวัดมาวากันเรามาทำบุญกุศลของเรา ทำบุญกุศลนะ สิ่งทีเสียสละไปนั้นเกิดจาก

พลังงาน เราชวนขายทำหน้าที่การงานของเรา เราได้ทรัพย์สมบัติของเรา เราเอาทรัพย์สมบัตินั้นไปแลกเป็นปัจจัยในการดำรงชีพแล้วมาถวายภิกษุผู้ทรงศีลทรงธรรม ผู้ทรงศีลทรงธรรมขึ้นมา สิ่งนี้เราทำบุญกุศลของเราเป็นปฏิภาณ เราจะสร้างความเข้มแข็งในใจของเรา

ถ้าเราสร้างความเข้มแข็งในใจของเรา เราไม่ถือผี ไม่ถืออารหมณ์ ไม่ถือความคิดต่างๆ เราไม่มีสติปัญญาใคร่ครวญของเรา ถ้ามีสติปัญญาใคร่ครวญของเรา ถ้าเราชนะตนเองต่างหาก เราเอาชนะจิตใจของเรา

ศีลคือความปกติของใจ สมาธิ สมาธิคือการเอาชนะความคิดในใจของตน ถ้าเราไม่ชนะความคิด ความคิดมันผุดขึ้น มันขับดันออกมา อารมณ์ความรู้สึกมันขับดันให้เราไปตามแรงปรารถนาของมัน แล้วดิบๆ นะ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติใหม่นี้ดิบๆ มันยิ่งยากมาก

แต่ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมาแล้ว ท่านทอนมัน ท่านทอนมันด้วยการฝึกหัด ท่านทอนมันด้วยสติ ท่านทอนมันด้วยพฤติกรรมความเป็นอยู่ มันจะต้องการอย่างใด หักแข็งหักขามันตลอด มันปรารถนาสิ่งใด ไม่ตอบสนอง ไม่ตามมันไป ขัดขึ้นมันตลอด การขัดขึ้นการต่อสู้มาขนาดนั้น อันนั้นเป็นประสบการณ์ การประสบการณ์ เราชนะความคิดไป

นี่สมาธินะ ที่ว่าตัวตนๆ นั้นแหละ

สมาธิคือการชนะความคิดของตน ชนะตัวตนของเรา ควบคุมตนของเราได้ทั้งหมด นั่นถึงเป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิมันมีความสุขความสงบเพราะอะไร เพราะมันไม่โดนหลอกอีกแล้ว

ผู้รู้ สิ่งให้ถูกรู้ สิ่งที่เรากำลังคิดกันอยู่ก็คือสิ่งที่ถูกรู้ ผู้รู้ ชาติรู้ ชาติรู้พาดพิงกับอารหมณ์ ความรู้สึก ความพอใจและไม่พอใจ มันพาดพิงแล้วเราถึงได้รู้ แล้วเราตามมันไปๆ เราจะได้อะไร แต่ถ้าเราหยุด หยุดโดยความเป็นจริง ไม่ใช่แกล้งหยุด เฮ้ย! ภูหยุดแล้ว ภูหยุดแล้ว

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาพูดกับพระองค์อุลิมาลัง “เราหยุดแล้วเธอไม่หยุด” หยุดทำความเข้าใจ หยุดมารยาสาไถย หยุดเล่ห์เหลี่ยมพลิกแพลงในใจ หยุดหมด นี่ไง ถ้ามันหยุด

แล้วถ้ามันหยุดได้จริงนะ นั่นแหละแค่สัมมาสมาธิ ศีล สมาธิ ปัญญา แล้วถ้าสมาธิมันเกิดขึ้น คำว่า “สมาธิมันเกิดขึ้น” ดูสิ คนมีการศึกษา เวลาจบการศึกษาแล้วเรามีใบประกาศ มี

วุฒิภาวะที่เราจะแสวงหาทำหน้าที่การงานของเราได้ ถ้าเราไม่มีใบประกาศการรับรองคุณวุฒิของเรา เราจะไปทำอะไร เราไปทำที่ไหน กฟ.ไม่รับรอง รับราชการไม่ได้

ไม่มีสมาธิ สมาธิที่เป็นพื้นฐานที่จะยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ สมาธิที่ยกขึ้นสู่วิปัสสนาคือ พุทธะ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรม ตรัสรู้ธรรม ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้ามีสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธินี้ยกขึ้นสู่วิปัสสนา การยกขึ้นสู่วิปัสสนานั้น นั้นนะจิตของตน จิตของตนใด จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะใด จิตที่มันทุกข์มันยากนี้ใด ถ้าจิตดวงนี้มันยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ นี่ไง คือ สมาธิ ปัญญา

แต่ผู้ที่ปฏิบัติ “สมาธิไม่ต้อง สมถะก็ไม่ต้อง อะไรก็ไม่ต้อง ปัญญาไปเลย ปัญญาไปเลย”

ปัญญาอวิชา ปัญญาไม่รู้ ตู้อุพุทธพจน์ หยิบฉวยธรรมะของพระพุทธเจ้ามาอ้างอิง ปัญญาของกิเลส เอวัง